

VARENDA KALV SKA TRI

Djurtillsyn har högsta prioritet på Tåstorp. Per Dahlqvist, som driver gården tillsammans med frun Elisabet, framhåller omvårdnaden av kalvarna som det viktigaste jobbet på hela gården.

När djurskötaren **Thérese Edin** är klar med morgonens utfodring av mjölk går hon rond i stallet för de yngsta djuren. Om någon kalv ser ut att frysa lägger Therese på ett täcke eller tar den till en behandlingsbox med värmelampa. Det händer också att en kalv byter grupp om den inte riktigt hänger med de andra.

– Jag kontrollerar att alla dricker sin kalvnäring, observerar hur de rör sig och kollar att de verkar pigga och nyfikna, säger hon.

Per Dahlqvist poängterar att mjölkperioden är helt avgörande för djurens tillväxt.

Tåstorp ligger strax utanför Skövde. Uppfödningen av mellankalv startade för tolv år sedan. Gården levererar 16 mellankalvar per vecka, så det blir närmare 850 per år. Någon mil därifrån, på Ormebacken, har makarna Dahlqvist ekologisk mjölkproduktion med 165 kor. Förutom de egna tjurkalvarna köps kalvar från ytterligare fyra mjölkbesättningar.

– Numera väger vi kalvarna då de kommer till gården. Nästa vägning görs efter 2,5 månader, då kalvarna är avvanda. Tillväxten ligger på 830 gram per dag.

KALVARNAS FÖRSTA MÅNADER är viktigast, så Per ser vägningarna som ett bra verktyg för att följa upp förändringar i utfodringen.

– Vi har börjat ge müsli bestående av bland annat lusern, spannmål och majs till de minsta kalvarna, vilket förmodligen kommer att påverka vikterna positivt.

Kalvarna hämtas med bil och hästransport och är då omkring två veckor gamla. Transporten utförs av Kenneth Jonsson, som även arbetar med djurtillsyn och ströning av djupströbäddar. Som längst hämtas kalvar tre mil bort. Kalvarna är ungefär lika fördelade mellan SRB och holstein.

Mottagningen sker i det nybyggda så kallade igloostallet, som även rymmer kalvhyddor. Det är byggt som en stor kall hall, med vindnät mot söder och öppet mot norr. En del av stallet är mer ombonat och där finns behandlingsboxar med värmelampor. Totalt ger stallet plats för 170 djur.

Vid ankomsten flyttar kalvarna in två och två i hyddor. Där får de vara i 14 dagar.

– Hyddorna gör att alla får en god start. Konkurrenten blir mindre och det är lätt att ha dem under uppsikt. Att de går två och två ger dessutom social träning, som de har nytta av

Thérese Edin ser till att alla kalvar mår bra.

när de kommer till större boxar, säger Thérese. Utfodringen sker med hjälp av mjölktaxi.

MJÖLKGIVAN ANPASSAS TILL kalvarnas storlek. Vanligen ges tre liter två gånger per dag, något mindre till de minsta. För närvarande används kalvnäring baserad på vassle. Redan

från första dagen har kalvarna fri tillgång till müsli.

– Det kostar en del, men uppskattas av kalvarna och gör att de kommer igång bra, anser Per, efter att ha utfodrat müsli i ett par månader. Dessförinnan gavs kalvpellets även till de minsta kalvarna.

VAS, ÄTA OCH MÅ BRA

Per Dahlqvist, Thérèse Edin och Kenneth Jonsson värdesätter att stallarna är lätt-skötta.

TÅSTORP

Ägare: Per och Elisabeth Dahlqvist.

Produktion: Mellankalv, cirka 850 per år, medelslaktvikt 170 kg.

Växtodling: Totalt 500 hektar, inklusive arrenden. Ekologisk växtodling.

Arbetskraft: Per, Elisabeth och 3 anställda.

Övrigt: Ekologisk mjölkproduktion med 165 kor på Ormebacken.

Efter hyddorna flyttas kalvarna till stallens igloor. Här går det 14 kalvar i en igloo. De står delvis under tak, med öppningar och halmströdda boxar vända mot stallens breda och körbara mittgång.

Likaså finns det tre breda gångar på tvärs genom stallet. De ger god åtkomst till samtliga

boxar från alla håll samt fungerar som mellanlager för hö och mixat foder. Iglooboxarna mäter fem gånger fem meter. Därtill kommer en klövpall som är 1,25 meter bred och 30 centimeter hög.

– Vid rengöring lyfter vi enkelt bort igloorna och lastar ut ströbädden från utsidan. Arbetet

underlättas av vi har klövpallen att lasta mot, säger Per.

Kalvnäringen ökas till 3,5 liter två gånger per dag. Müslin fاسas ut till förmån för kalvpellets och mixat foder, som också ges i fri tillgång. De får även fri tillgång till hö.

» TÅSTORP FORTS.

Det mixade fodret består av egen spannmål, agrodrank, salt, mineraler, kalvpellets och valensilage, plus lite halm för att förstärka fodrets struktur. Krubborna med mixat foder görs rena varje dag och det som inte ätits upp ges till de avvanda djuren. Allt för att maximera smakligheten på fodret till de yngre kalvarna.

– Fodret måste smaka och lukta gott, säger Per.

Kalvnäringen ges med mjölktaxi. När kalvarna druckit upp slås en skvätt vatten i hinkarna, som sedan vänds upp och ned. En gång per vecka diskas alla hinkar och nappar i maskin.

Från början gavs även pelletsen i krubbor ut mot mittgången, men kalvarna gillade inte att gå fram och äta pellets under droppande hinkar. Därför placerades pelletskrubbor längs andra sidor i boxarna, vilket gav en högre konsumtion.

AVVÄNJNINGEN PÅBÖRJAS vid knappt 2,5 månaders ålder. Givan kalvnäring minskas då till 2,5 liter per djur och ges endast på morgonen. Per och Thérèse konstaterar att djuren inte blir lika gapiga när avvänjningen sker successivt. Efter fem dagar upphör mjölkgivan. Konsumtionen av kraftfoder har då ökat markant. Avvänjningen sker i fyra igloor placerade jämte en äldre ladugård, fortfarande i grupper om 14 djur.

Därefter går grupperna vidare till fyra mindre båghallar. De utfodras då med fullfodermix, spetsad med kalvpellets. När kalvarna är ungefär 3,5 månader flyttas de till en arrendegård för uppfödning på djupströbädd. Även här får de en fullfodermix, dock utan pellets.

Cirka halvårsgamla återvänder djuren till Tåstorp, då till liggbåsstallet för slutgödning. Stallet har 224 liggbåsplatser, fördelat på åtta boxar. Liggsängarna har gummimattor. Stallet har betongspalt i alla gångar, med en klövspall mot foderbordet. Utgödslingen sker med självflyt.

Djuren är åtta till tio månader då de lämnar gården. De skickas till Skövde Slakteri, som slutligen levererar till styck- och charkföretaget Svenska Gårdar i Göteborg. Svenska Gårdar samarbetar med utvalda västsvenska gårdar, varav just Tåstorp svarar för kalvköttet. Konceptet profileras med kvalitet och omsorg i varje led.

– Den inriktningen stämmer väl överens med vår egen filosofi, konstaterar Per.

– Varje vecka plockar vi ut de 16 största djuren. För att kunna hålla jämna leveranser är det förstås betydelsefullt att vi har ett jämnt inflöde av kalvar, vilket fungerar bra.

DET ÄR SÄLLSYNT ATT någon kalv får diarré, men om det inträffar ges saltlösning och Rehydion-gel. Vid lunginflammation ges Penovet i sju dagar. Om det i ett senare skede dyker upp något fall av klövspalt behandlas djuret med

När kalvarna druckit ur kalvnäringen slås det lite vatten i napphinkarna, som därefter vänds upp och ned.

Kalvarna i igloostallet får kalvpellets i separata krubbor.

För att hålla smakligheten på topp töms och rengörs igloostallets krubbor för mixat foder varje dag.

Tetroxy. Gården har delegerad användning av läkemedel och det är Thérèse som utför behandlingarna, inklusive ringormsvaccinationer. Besättningen är ansluten till salmonellaprogrammet.

Per betonar vikten av fungerande rutiner för allt från djurtillsyn, och utfodring till rengöring av hinkar, nappar och boxar. Både Per och hans medarbetare är nyfikna på Lean som

metod för att ständigt utveckla och förbättra verksamheten.

– Vi kör nog rätt mycket efter Lean redan idag, men det skulle vara intressant att utvecklas vidare åt det hållet, tillägger han och hoppas att naturbruksskolorna inför Lean och även håller kurser för intresserade lantbrukare. Det finns alltid något som kan göras bättre. Rutiner är värdefullt när vi täcker upp för varandra,

” Det finns alltid något som kan göras bättre. Rutiner är värdefulla när vi täcker upp för varandra, men också när det kommer nya medarbetare.

I behandlingsboxarna får kalvarna extra värme av täcken och värmelampor.

Hygien i alla delar. Här är det mjölktaxin som diskas.

Napphinkarna diskas i maskin en gång per vecka.

Ordning på rutinerna. Thérèse noterar vilka behandlingar som utförts och vad som ska göras framöver.

men också när det kommer nya medarbetare.

Investeringstakten har varit hög. Slutgödningstallet byggdes 2011 och året därpå byggdes igloostallet. Företaget har nyligen även investerat i en foderanläggning. Spannmålssilon rymmer 700 ton. Jämte den finns kross och en mindre lagringsilo för krossad spannmål, samt två silor om vardera 25 ton för agrodrank och kalvpellets.

Vallensilaget lagras i plansilo. Mixningen sker i en bogserad blandarvagn, som även används till utfodring av djuren som går på djupströbäddar på arrendegården.

– Det vore optimalt med ett stall till här på gården, så att vi kan ha alla djur samlade. Fast just nu känns marknadsläget för osäkert för en sådan investering. Importtrycket är högt, vilket pressar priserna, säger Per.

Om byggplanerna blir verklighet tror Per att det blir ett stall med liggsängar och skrapade gångar. Detta för att minska beroendet av halm som strömedel.

– Jag kan även tänka mig spaltgolv, såvida systemet klarar kylan i ett kallt stall. Dessutom gäller det att hitta rätt lösning för ventilation, så att kalvarna mår fint och växer bra, säger Per.

JANNE PETERSSON